

1. Междудържавното положение на България и покръщането на българите

Княз Борис I и отношенията му към франкската държава и Византия в началото на управлението му. — Събитията в славянските земи в областта на Средни Дунав и съюзът на Борис с моравския княз Ростислав против немците. — Сближение на Людовик Немски с Борис и унищожение на българо-моравския съюз. — Войните на Борис с хървати и сърби и техните резултати. — Намесата на Борис във вътрешните работи на сърбите – сръбски князе-изгнаници в България. — Съюзът на Борис с Людовик Немски против Ростислав. — Политическите и религиозни условия на този съюз. — Обръщането на Ростислав към Византия и отношенията на последната към немско-българския съюз. — Походът на император Михаил III против България. — Безбойното сключване на мирен договор в 864; условията му. — Покръщането на българите, неговата година и фактическата му страна. — Причините за приемането на християнството от Борис (стр. 29-68)

2. Сетнините от покръщането и възникване на българския църковен въпрос

Бунтът на болярите и известия за него. — Кой боляри и защо са въстанали. — Усмирението и наказанието на бунтовниците. — Влиянията, под които се намирал Борис при потъпкването на бунта. — Вътрешното състояние на България в религиозно отношение след покръщането; проповедници на разни еретически вероучения, на еврейство, мохамеданство и езичество. — Обръщането на Борис в Цариград с проща за църковни и граждански закони и какви книги той е получил оттам. — Въпросът за организацията на българската църква. — Посланието на патр. Фотий до Борис и съдържанието на неговите две части: вероучителна и поучителна. — Отказът от Византия за независима църква въз основа на теорията за пентархията и обръщането на Борис към папата (стр. 69-104)

3. Българският църковен въпрос в IX век

Изпращане български пратеници в Рим и неговата цел; едновременно обръщане на Борис към Людовик Немски със същата цел. — Пристигането на българските пратеници в Рим “с допитванията на българите” до папата. — Отговорите на папата: 1. по уредбата на българския народ в духа на християнството в държавно и църковно отношение и 2. по въпроси от църковно-каноничен, юридически и битов характер. — Целите на папата, поставени в основата на тия отговори. — Пристигането на папските пратеници и на латинското духовенство в България и тяхната дейност. — Еп. Формоза и отношенията му към Борис. — Въпросът за българския свещеноначалник пред папата; кандидатурата на Формоза и отказът на папата. — Пристигането на еп. Доминик и еп. Гримоалд и тяхната дейност в България. — Незадоволството на цариградското правителство и църква от постъпката на Борис и отношенията им към латинското духовенство в България. — Окръжното послание на патр. Фотий до другите патриарси по българския църковен въпрос и съборът в 857 г. в Цариград. — Настроение в полза на Византия. — Промяна на императорския престол, свалянето на Фотий и издигането на Игнатия. — Василий I Македонец и примирителната му политика спрямо Рим. — Действия от Византия за привличане на Борис отново към цариградската църква. — Разколебание на Борис и повдигане отново въпроса за назначение на български архиепископ в средата на 869 г. — Протакане разрешението на този въпрос от страна на папата и отмятането на Борис от Рим и причините му. — Цариградският събор в края на 869 г. и началото на 870 г. — Пристигането на български пратеници в Цариград и екстреното заседание на събора. Повдигане отново въпроса за юрисдикцията в България и препирните по него на това заседание. — Решението на българския църковен въпрос – признаване автономността на българската църква. — Напущане на България от латинското духовенство. — Ползата от отказването на Борис от Рим за Византия и за българите. — Общото значение на българския църковен въпрос в IX век (стр. 105-165)

4. Българският църковен въпрос след цариградския събор в 869/870 г.

Опитът на папа Адриан II да подчини отново българската църква под властта си и неговият неуспех. — Папа Иван VIII и непосредните му сношения с Борис (писмата му от 872/73 и 874/875 г.) — Залаганията му да докаже незаконността на гръцкото духовенство в България. — Политическото сближение на Иван VIII с Василий I и старанието на първия през Византия да изпрати свои легати в България. — Опитването на Иван VIII да отстрани гръцкото духовенство от България и да въздействува върху Борис за отцепване от цариградската църква непосредно и чрез болярина Петър и князовия брат. — Нова фаза в развитието на въпроса за юрисдикцията в България след смъртта на патр. Игнатий и възстановяването на Фотий на патриаршеския

престол. — Свикването на църковен събор за 879 г. в Цариград и съгласието на папата да участва в него с надежда да получи помощ против сарацините и да върне юрисдикцията в България на римската църква. — Сношенията на Иван VIII с Борис по този въпрос при посредството на хърватския княз Седеслав. — Политическа промяна в Хърватско и присъединението на последното към римската църква при посредството на определения за България папски пратеник, пресвитер Иван Венециански. — Отиването на последния в България, неговата цел и неуспех. — Нови усилия на Иван VIII непосредно да повлияе върху Борис и да го спечели заедно с народа му за римската църква. — Папските пратеници повдигат въпроса за юрисдикцията в България на събора в 879/880 г. и неговото неопределено решение. — Протестът на Иван VIII против незначителното на неговите разпоредби от събора и изпращането на еп. Марин в Цариград. — Папата отново се опитва да въздейства помимо Византия върху Борис чрез посредството на хърватския епископ Теодосий; отиването на последния при Борис в 880 г. и обещанието на българския княз да изпрати в Рим пратеници за преговори. — Папата насиля Борис да изпълни обещанието си. — Несполучливата мисия на еп. Марин в Цариград и край на българския въпрос в споровете между Рим и Цариград. — Последните непосредни мерки от страна на Иван VIII да въздейства върху Борис и тяхната несполука (стр. 166-209)

5. Вътрешната дейност на княз Борис

Славянският национален принцип в основата на Борисовите реформи. — Мъчнотиите при прокарването на този принцип в духовния живот на българите въпреки признаването автономността на българската църква. — Организацията на българската църква след 870 г. — Църковните области в границите на българската държава по договора от 864 г., техните църковно-административни центрове и характерът на училищата при тия центрове. — Старанието на Борис да се сдобие с епископи от славянски произход и да национализира манастирите. — Катастрофата на славянското дело в Моравия и дохождането на Методиевите ученици Климент, Наум и Ангеларий в България. — Радушният им прием от Борис, съвещанията му с тях и решението да въведат славянската книга и богослужение в Югозападна България. — Предварителните разпоредби на Борис там за горната цел. — Дейността на Климент в Кутмичевица: проповеднишка и учителска; откриването на славянобългарска школа в Деволя и резултатът от него; легендата за тивериуполските мъченици. — Дейността на Наум в Североизточна България; пристигането на по-младите Методиеви ученици там. — Основаването на североизточна славянобългарска школа в Преславския манастир при "устието на Тича". — Отричането на Борис от престола в полза на по-големия си син Владимир и причините за покаянието му. — Отстъпническата дейност на Владимир

и сношенията му с франкския крал Арнулф. — Борис отново начело на управлението, преследва сина си, хваща го, ослепява го и го хвърля в тъмница. — Свикването на народен събор от Борис в Преслав и решенията на тоя събор: лишаване Владимир от наследствено право и провъзгласяване Симеон за княз; пренасяне столицата от Плиска в Преслав и обявяване славянобългарския език за официален в държавата и въвеждането му в църквата и училището. — Кога и как е била извършена тая реформа. — Въвеждане Климент в епископ; местонахождението и характер на неговата епископия. — Назначение Наум на неговото място за учител в Кутмичевица (стр. 210-279)